

Sažeti predlog praktične politike

20. Oktobar 2002.

Demokratska fatamorgana na Bliskom istoku

*Marina Otavej, Tomas Karoters,
Ejmi Hovtom, Danijel Brumberg*

Projekat Demokratija i vladavina prava, Kamegi prilog međunarodnom miru

REZIME

Ideja sa rastućom popularnošću u Vašingtonu, da SAD rušenjem Sadama Huseina može veoma brzo da demokratizuje Irak i da oslobodi cunami demokratizacije na Bliskom istoku, predstavlja opasnu fantaziju. Podaci o američkoj izgradnji demokratije nakon invazije na druge zemlje su u najmanju ruku konfuzni, a obećanje Bušove administracije da će uložiti napore da masovno rekonstruiše Irak vjerovatno će u isto vrijeme komplikovati i promovisati širenje demokratije. SAD bi trebalo da odigraju značajnu ulogu u staranju nad demokratijom u regionu, ali ovaj zadatak će ići sporo i teško zato što sam teren ne obećava i zato što SAD nema uticaja na ključne države.

Demokratska fatamorgana na Bliskom istoku

*Marina Otavej, Tomas Karoters,
Ejmi Hovtorn, Danijel Brumberg*

Projekat Demokratija i vladavina prava, Kamegi prilog međunarodnom miru

Iz Bušove administracije i sa naslovnih strana najvažnijih američkih novina, rastući hor glasova obrazlaže nevjerovatno optimističan pogled na novu demokratsku misiju Amerike na Bliskom istoku. Retorika je dosegla izvanredne visine. Rečeno nam je da će rušenje Sadama Huseina omogućiti SAD da rapidno demokratizuju Irak i tako oslobodi cunami demokratizacije širom islamskog svijeta. Neki vjeruju da prodemokratska kampanja na Bliskom istoku može da proizvede demokratski bum, koji se može porediti sa onim koji se desio krajem Hladnog rata.

Dobro je što pitanje demokratije na Bliskom istoku konačno dobija značajnu pažnju. Tako je SAD poslednjih godina pružala blago ohrabrenje za političke reforme u arapskom svijetu i finansirala nekoliko programa za pomoć demokratiji, dosadašnji naponi su bili bojažljivi, hiroviti i neprihvaćeni na višim diplomatskim nivoima. Predugo je Vašington usidren na samozadovoljavajućoj i pogrešnoj pretpostavci da stabilnost autokratskih režima na Bliskom istoku može da, u najmanju ruku, zaštiti nacionalnu bezbjednost SAD. Sada se klatno zaljuljalo. Američki zvaničnici više ne vide te režime kao bedem od islamskog ekstremizma, već ih smatraju odgovornim za nezadovoljstvo koje hrani terorizam, i, u slučaju Saudijske Arabije, za finansiranje ekstremističkih grupa. Međutim, niz je prepreka za demokratiju na Bliskom istoku, koje sežu daleko iza autokratske prirode aktuelnih režima, do mnoštva ekonomskih, sociopolitičkih i istorijskih činilaca. Ovo ne znači da se Bliski istok neće demokratizovati, niti da SAD tu ne

treba da odigraju ulogu. To znači da će put biti dug, težak i spor, i da očekivanja i planovi Amerike treba da se projektuju u skladu sa tim.

Demokratizacija Iraka

Teško je oduprijeti se privlačnosti ideje demokratskog cunamija – primamljivoj pomisli da jednim snažnim udarcem na Irak SAD može da oslobodi plimski talas demokratizacije u regionu koji je dugo vremena poznat po otpornosti na promjene. No, da li SAD to može? Sigurno može da skine Sadama Huseina i da uvede režim koji je manje represivan na unutrašnjem planu, i manje neprijateljski nastrojen ka interesima SAD. Međutim, demokratija neće stići skoro.

Iskustva u drugim zemljama gdje su SAD nasilno uklonile diktatore ili pomogle u lansiranju glavne post-konfliktne demokratske rekonstrukcije, ukazuju da je potrebno puno opreza. Na Haitiju, na primjer, američka invazija i potonji ogromni naponi za rekonstrukciju nisu doveli do demokratije, već naprotiv, do političkog haosa, obnovljene represije i zategnutih odnosa sa SAD. U postdejtonskoj Bosni, stvarno masivna međunarodna rekonstrukcija dovela je do mira i nešto socioekonomskog napretka, ali i do krhke političke ravnoteže, koja bi se, čak i poslije šest godina poremetila ako bi se međunarodne snage povukle. Panama nakon američke

invazije bi mogla da se predstavi kao pozitivniji primjer jer je politika posle Norijege dosegla određeni stepen pluralnosti. Ipak, Panama je prije Norijege imala iskustva sa pluralizmom, i, uprkos svemu, aktuelna panamska politika je, mada nije diktatorska, ogrezla u korupciji, javnom razočarenju i nemoći. Potrebno je naglasiti i to da su sve ove zemlje male, tako da je nasilna intervencija izvodljiva. Irak, sa 23 miliona stanovnika, će zahtijevati intervenciju sasvim drugačijeg opsega.

Naročito bi trebalo da nas urazumi slučaj Avganistana. Uprkos široko raširenom optimizmu na početku post-bipolarnog perioda i uprkos glasnim obećanjima Bušove administracije da će povesti demokratsku rekonstrukciju, politička situacija u Avganistanu danas je neugodna i nesigurna. Neuspjeh Bušove administracije da podrži svoja obećanja o istinskim naporima da se Avganistan rekonstruiše duboko će podriti slična obećanja koja se daju u vezi sa Irakom.

Kao i Avganistan, Irak je zemlja pocijepana dubokim ideološkim, religijskim i etničkim sukobima. Prije nego što demokratizacija može da otpočne, SAD bi morale da dobiju snažan konsenzus među etničkim Kurdima, Šiitima i Sunitima. Ovo stoga jer se ne nameće niti jedan vođa, a izgnana iračka opozicija je hronično podijeljena, te bi Vašington morao da obezbijedi političku, i što je još važnije vojnu i bezbjednosnu infrastrukturu kako se nove vlasti ne bi raspale. Ukratko, SAD bi morale da se uključe u stvaranje nacije u obimu koji bi nadmašio sve dotadašnje poslije rekonstrukcije Njemačke i Japana nakon II svjetskog rata. A morali bi da se angažuju ne samo godinama, već decenijama, ako se u obzir uzme dubina promjena koje moraju da se dese kako bi se Irak demokratizovao. Do sada Bušova administracija nije dala naznake da je spremna da se posveti tako dugoročnom i skupom poduhvatu. Sve ovo ne znači da Irak ne može da postane demokratska zemlja. Znači da je brza i jednostavna demokratska transformacija obična fantazija.

Marina Otavej je viša saradnica na projektu Demokratija i vladavina prava u Karnegi prilogu međunarodnom miru. Ona je autorka ili urednica više od deset knjiga o komparativnoj politici, uključujući i knjigu u pripremi: "Izazov demokratije: stvaranje poluautokratija (Karnegi prilog, januar 2003.)"

Tomas Karoters, direktor projekta Demokratija i vladavina prava u Karnegi prilogu međunarodnom miru, vodeći je stručnjak u promovisanju demokratije i autor nekoliko knjiga i mnoštva članaka na tu temu, uključujući i "Pomaganje demokratije u inostranstvu: kriva učenja" (Karnegi prilog, 1999.)

Cunami

Jednaku dozu sumnje stvara i ideja da će promjena režima u Iraku pokrenuti demokratski cunami na Bliskom istoku. Daleko je od stvarnosti da će izmišljena "Arapska ulica" reagovati na ustanovljavanje nominalno demokratskog režima u Iraku koji je postavljen od strane SAD, da će rušiti jedan po jedan autokratski sistem i da će uvesti prozapadne pluralne režime. Ne može se sa bilo kakvom sigurnošću predvidjeti šta će biti konkretne regionalne posljedice akcije SAD, ali posljedice bi verovatno imale više negativnih od pozitivnih efekata na kratkoročan demokratski potencijal.

Na primer, invazija bi vrlo vjerovatno pojačala antiameričko opredjeljenje, koje je već prisutno u regionu, i tako ojačala tvrde političke struje. Autokratski arapski režimi koji su odbijali da podrže američke ratne napore mogli bi imati koristi od talasa arapskog nacionalizma i ojačati svoje pozicije, bar za neko vrijeme. Domaći zastupnici reformi bi postali sumnjivi zbog nepatriotizma. Sa druge strane, zbog podrške invaziji, neki autokratski režimi, uključujući Saudijsku Arabiju i Egipat, mogli bi da odgode svaki novi pritisak SAD za demokratizaciju.

Po nekima, formiranje novog, umjerenijeg režima u Iraku teško bi moglo da ima efekat inspiracije. Mnogi Arapi će se, umesto da se ugledaju na Irak, fokusirati na to što je Irak "oslobođen" uz intervenciju Zapada, a ne uz irački narodni pokret. Jedna od snažnih struja na regionalnom nivou stavlja akcenat na oslobođenje od rastućeg miješanja Zapada u arapske poslove, a ne na oslobođenje od nedemokratskih lidera.

Zbog mogućeg uticaja na pitanje Palestine, vlada Arijela Šarona bi rado shvatila američku invaziju na Irak kao poziv da se "gume pod tepih" pitanje državnosti. Ako Bušova administracija ne pokaže političku volju da se sada založi za stvaranje dvije države, što je realan scenario, obzirom na bliske veze izraelske tvrde linije i vrha administracije, pobjeda u Iraku će prije odložiti umjesto da ubrza stvaranje demokratske Palestine.

Domino efekat demokratizacije može da se desi, primjeri za to su Latinska Amerika i Istočna Evropa 1980-ih i 1990-ih. Međutim, spoljni

KRITIKA OPCIJA

uticaj može da poveća vjerovatnoću promjene vlasti, ali, od unutrašnjih odnosa zavisi šta će se dalje dešavati. Najbolji primjer za to je SSSR, gdje se ono, što je u početku izgledalo kao talas demokratizacije, rasplinjuje usljed duboko ukorijenjenih domaćih prepreka. Danas su u većini bivših sovjetskih republika autokratski režimi.

Pitanje preduslova: realnost Bliskog istoka

Čak i ako bi SAD srušile Sadama Huseina i energično pogurale političke reforme u regionu, mala je vjerovatnoća da bismo dobili demokratske rezultate. Takva politika bi sasvim sigurno prodrmala region, ali konačan ishod u pojedinim zemljama bi zavisio mnogo više od domaćih uslova nego od energičnosti SAD i evropske reformske revnosti. Naravoučenije iz decenije promocije demokratije širom svijeta je da je spoljni faktor obično marginalni igrač. On može postati centralna determinanta političke promjene u slučaju da je spreman na masovnu intervenciju, na nametanje de facto protektorata i na ostajanje u neodređenom, veoma dugom periodu. Ma šta se desilo u Iraku, takva nasilna intervencija je nezamisliva u većini bliskoistočnih zemalja.

Bliski istok danas nema domaćih uslova koji omogućuju demokratske promjene u drugim zemljama. Tamo nema ranijih iskustava sa demokratijom, što je olakšalo tranziciju u Srednjoj Evropi.

Čak je i Egipat, iako je s početka 20. veka imao domaću buržoaziju sklonu vrijednostima liberalne demokratije, izabrao autokratiju pre 50 godina. U nekoliko zemalja u regionu, među njima u Alžiru, Egiptu, Jordanu i Maroku, su autokratski režimi sa crtama liberalizma, njihovi lideri koriste određenu dozu državnog nadzora nad političkom otvorenosću u promociji reformi koje su naizgled pluralističke, a u stvari služe za očuvanje autokratije. Kroz kontrolisane izbore, taktiku "zavadi pa vladaj", miješanje države u civilni sektor i opstrukciju istinskih višepartijskih sistema, ovi režimi stvorili su duboko ukopane sisteme vlasti koji su neverovatno efektni u otporu demokratskim promjenama.

Na Bliskom istoku nije bilo ni dugih perioda ekonomskog rasta, koji bi prouzrokovali dramatične promjene u standardima obrazovanja, življenja i u stilu života, što je azijske zemlje kao što su Tajvan i Južna Koreja dovelo do demokratskih promjena. Umjesto toga ovdje je jedna slika socio-ekonomskog propadanja. Čak i u najbogatijim zemljama proizvođačima nafte, prihodi od izvoza nafte nisu dovoljni da podmire populaciju koja je u velikom porastu. Primjera radi, stanovništvo Saudijske Arabije brojalo je nešto manje od 6 miliona 1974. u vreme prvog naftnog šoka, a sada je 16 miliona i raste uz jednu od najvećih stopa priraštaja na svijetu. Kroz državnu kontrolu privrede, štaviše, režimi su kupili podršku, ili bar uzdržanost ključnih sektora stanovništva.

Štaviše, zemlje Bliskog istoka nemaju koristi od pozitivnog efekta susedstva i regionalnog, lokalno naraslog pritiska za harmonizaciju, što je pomoglo demokratizaciju Latinske Amerike. Naprotiv, susjedske norme na Bliskom istoku ohrabruju represivne, autokratske režime.

Ejmi Hovtorn, saradnica na projektu Demokratija i vladavina prava u Kamegi prilogu stručnjak je za arapsku politiku. Rukovodila je projektima promocije demokratije na Bliskom istoku za Medunarodnu fondaciju za izborne sisteme i autorka je monografije u pripremi o američkoj promociji demokratije na Bliskom istoku.

Dan Bruming je stručnjak po pozivu na projektu Demokratija i vladavina prava u Karnegi prilogu i vanredni profesor Upravljanja na Džordžtaun univerzitetu. Pisao je opširno o političkim i socijalnim problemima na Bliskom istoku, uključujući i Ponovno prizivanje Homeinija: borba za reformu u Iranu (UČ, 2001)

PREPORUKE

Iza fatamorgane

SAD bi trebalo da promovišu demokratiju na Bliskom istoku tako što će shvatiti da je brza promjena fatamorgana. Ciljevi moraju da budu skromni, a naponi dugoročni. Trajan i snažan pritisak na arapske zemlje da poštuju građanska i politička prava i da stvore, ili prošire politički prostor; jasan i konzistentan pritisak na arapske zemlje da sprovedu prodemokratske institucionalne, pravne i ustavne reforme, i povećana demokratska pomoć koja podupire demokratske aktivnosti, koja se ozbiljno angažuje u izazovima razvoja političkih partija, njeguje napore za razvoj vladavine prava, podržava ozbiljne pobornike prodemokratskih institucionalnih reformi i podržava rastući obim djelatnika civilnog društva, uključujući i umjerene islamiste.

U proteklih nekoliko mjeseci *State Department* je počeo da uokviruje ovakve napore i da određuje sredstva za te svrhe. Ovaj novi okvir politike zahtijeva značajnu dodatnu pažnju i širu podršku unutar administracije kako se ne bi izjalovila. Ozbiljan program dugoročne podrške demokratiji na Bliskom istoku bi trebalo da se rukovodi sledećim načelima:

▪ **Nemojte po automatizmu da marginalizujete islamističke grupe**

Umjesto toga, napravite razliku između pravih ekstremističkih organizacija koje se moraju izolovati, jer su spremne na nasilje, i onih koje su spremne da djeluju legalno kako bi ostvarile svoje ciljeve. Razvijajte strategije koje će ohrabriti politički proces u kom umjereni islamisti, zajedno sa drugim snagama koje se stvaraju, mogu da se ravnopravno utrkuju i da vremenom dobijaju podsticaje da umiruju neliberalne ideologije. Da bi se ovo postiglo SAD moraju mnogo bolje da razumiju

relevantne organizacije u svakoj od zemalja. Ovo će biti teško i rizično. Ali jedini način za obuzdavanje opasnih ekstermističkih grupa bez produžavanja cjelokupne represije jeste da se otvore vrata za legalne političke aktivnosti umjerenih organizacija.

▪ **Ne prenaplašavajte podršku NVO zapadnjačkog tipa i pojedincima sa bezgrešnim liberalnim uverenjima koji su bez uticaja u društvu.**

Promoteri demokratije moraju da se angažuju koliko god mogu u dijalogu sa uticajnim elitama: univerzitetskom elitom, novinarima, umjerenim islamistima, članovima profesionalnih udruženja koja u nekim arapskim zemljama igraju političku ulogu, a ne sa uskim krugom zastupnika demokratije i ljudskih prava zapadnjačke provenijencije.

▪ **Ne miješajte kampanju "Prodaja Amerike" sa promocijom demokratije.**

Vlada SAD je pokrenula ogromnu marketinšku kampanju da izgradi imidž Amerike u arapskom svijetu. Kakva god da je vrijednost ovog veoma kritikovanog napora, on ima veoma malo sa politički gradativnim zadatkom pritiskanja vlada da poštuju ljudska prava i izvrše institucionalne reforme, kao i sa podržavanjem ključnih civilnih grupa i slično. Pomijeranje ka demokratiji i pomijeranje ka pozitivnijem viđenju američke kulture i društva nisu sinonimi.

▪ **Ne podržavajte mutne programe institucionalnih reformi – kao što je slučaj sa stagnantnim parlamentima i sudstvom – na užtrb pravih političkih reformi.**

Pritisnite liberalizovane autokratije u regionu, kao što su Bahrein, Egipat, Kuvajt, Jordan i Liban da idu dalje od površnih političkih reformi koje koriste da bi se održale na vlasti. Ovo zahtijeva pritisak na ove države da preduzmu pravu političku rekonstrukciju, da omoguće razvoj političkih stranaka i da otvore više prostora za političku borbu.

Računajte na velike razlike u polaznim političkim pozicijama i u potencijalu za političke promjene. U skladu sa tim oblikujte svoj nastup. Budite jasni u pogledu cilja u svakoj zemlji: promjena režima, postepena liberalizacija i

demokratizacija su različite stvari. Vaš nastup za postizanje jednog cilja ne mora biti zgodan za postizanje drugih. Konkretno, nagla promjena režima vjerovatno bi demokratizaciju pretvorila u udaljenu mogućnost u većini zemalja, jer bi prebrzo poremetila ravnotežu u korist grupa koje su najbolje organizovane i koje uživaju podršku običnih ljudi, kao što su u većini slučajeva islamističke organizacije.

▪ **Pažljivo se osvrnite na sve što ste do sada učinili na promovisanju demokratije u regionu.**

SAD su potrošile više od 250 miliona dolara na demokratske programe na Bliskom istoku u prethodnoj dekadi, ali sa malo učinka. Razumijevanje slabosti ovih ranijih napora je naročito važno u Egiptu i na palestinskim teritorijama, koji su primili najveće sume te pomoći. Pomoć demokratiji ne smie preći u starateljstvo nad arapskim vladama ili, obrnuto, u podršku organizacijama koje su u stvarnosti marginalne u društvu.

▪ Ideja brze demokratske transformacije na Bliskom istoku je fatamorgana. Činjenica da je Bušova administracija iznenada promijenila mišljenje o značaju demokratije na Bliskom istoku nije promijenila domaću političku jednačinu u bilo kojoj zemlji u regionu. Štaviše, SAD je to ograničilo uticaj u većini arapskih zemalja. U drugim regionima SAD su zajedno sa Evropom i međunarodnim organizacijama često koristile polugu ekonomske pomoći da bi iznudile političke reforme od vlada koje oklijevaju. Ali, zemlje bogate naftom ne primaju pomoć. Siromašne zemlje u regionu je primaju, ali Amerika teško može ekonomsku pomoć da koristi kao oružje za političke reforme, a da ne ugrozi druge interese. SAD već zahtijevaju mnogo od arapskih zemalja. Zahtijevaju pomoć u borbi protiv terorizma. Zahtijevaju naftu. Zahtijevaju saradnju u traženju rešenja za izraelsko-palestinski sukob, traže pristup vojnoj infrastrukturi radi vođenja rata protiv Iraka. Ne mogu sebi dopustiti sukob sa režimima od kojih očekuju saradnju. SAD će biti primorane da rade sa postojećim režimima u pravcu

postupnih reformi – i ovo je pozitivna stvar. Ako bi stvarno naišla plima političkih promjena SAD ne bi ni iz daleka bile pripremljene da izađu na kraj sa nestabilnošću koja bi odatle proizišla, ni sa potrebom široke izgradnje novih političkih sistema.

Novi entuzujazam . . .

“To nasilje i tuga koji muče Svetu zemlju predstavljaju jednu od najvećih tragedija našeg doba. Bliski Istok je često ostajao po strani političkog i ekonomskog napretka svijeta. Takva je istorija ovog regiona. Ali to ne treba i ne smije da bude njegova sudbina. Bliski Istok bi mogao napisati svoje novo poglavlje trgovine, razvoja i demokratije. A mi smo spremni da u tome pomognemo.”

—*Predsjednik Buš, prilikom slanja državnog sekretara Kolina Pauela na Bliski Istok, 4. april 2002.*

“Što se tiče zajedničkih prava i potreba muškaraca i žena, tu nema sukoba civilizacija. Zahtjevi slobode su u potpunosti primjenljivi i na Afriku i na Južnu Ameriku i na čitav islamski svijet. Pripadnici islamskih naroda žele i zaslužuju iste slobode i mogućnosti kao i pripadnici svakog drugog naroda. A njihove vlade treba da oslušuju koja su to njihova nadanja. Jedna izistinski snažna nacija će dozvoliti zakonite načine izražavanja neslaganja za sve one grupe koje idu ka ostvarenju svojih težnji bez upotrebe nasilja. Država koja napreduje pokrenuće ekonomske reforme da bi oslobodila ogromnu preduzetničku energiju svog naroda. Prosperitetna država će poštovati prava žena, jer nijedno društvo ne može napredovati ako odriče mogućnosti polovini svog stanovništva. Majke, očevi i djeca širom islamskog svijeta, kao i širom čitavog svijeta, imaju iste strahove i iste želje. U siromaštvu se bore. U tiraniji, pate. A kao što smo vidjeli u Avganistanu, prilikom oslobođenja, slave.”

—*Predsjednik Buš, govor u Vest pointu, 1. jun 2002.*

“Ukoliko se preduzmu svi ovi koraci, to će biti signal nove otvorenosti i odgovornosti u Iraku. A to bi moglo i da otvori mogućnost za Ujedinjene nacije da pomognu u izgradnji vlade koja predstavlja sve Iračane – vlade zasnovane na poštovanju ljudskih prava, ekonomskih sloboda i izbora sa međunarodnim posmatračima. Sjedinjene Države nisu u svađi sa iračkim narodom. Oni su predugo patili u tihom sužanjstvu. Sloboda iračkog naroda je veliko moralno pitanje i veliki strateški cilj. Narod Iraka to zaslužuje, a bezbjednosti svih nacija je to neophodno. Slobodna društva ne vrše zastrašivanje putem surovosti i podjarmljivanja, a otvorena društva ne prijete svijetu masovnim ubistvima. Sjedinjene Države podržavaju političku i ekonomsku slobodu ujedinjenog Iraka. . . . Narod Iraka se može osloboditi svog sužanjstva. Jednog dana se mogu pridružiti demokratskom Avganistanu i demokratskoj Palestini i tako inspirisati reformisanje čitavog muslimanskog svijeta. Ove nacije svojim primjerom mogu pokazati da poštena vlada i poštovanje žena uz veliku islamsku tradiciju učemjaštva mogu trijumfovati na Bliskom Istoku i šire.”

—*predsjednik Buš, obraćanje u Ujedinjenim nacijama, 12. septembar 2002.*

Sve snažniji glasovi. . .

“Za svega par godina, Palestina će biti jedna od dvije nove arapske demokratske države. Druga novorođena arapska demokratija će biti Irak. Taj naprosto nezamislivi razvoj događaja će predstavljati pravu revoluciju u odnosima moći na Bliskom Istoku, snažno doprinoseći efektima oslobađanja Avganistana što će natjerati arapske i islamske režime da sve više otvaraju vrata demokratskim reformama. Većina Arapa će početi da doživljava Ameriku kao svog suštinskog saveznika u napretku ka slobodi na sopstvenim teritorijama.”

—*Majkl Keli*. Washington Post. 26. jun 2002.

“A što bi bilo kad bi Sjedinjene Države bile onoliko ozbiljno posvećene spašavanju Arapa od korumpiranih autokrata i radikalnih islamista koliko su nekad bile psvećene spašavanju svijeta od pošasti komunizma? Što bi bilo kad bi se sredstva poznata iz doba hladnog rata—selektivna propaganda, otvorena podrška disidentima, prikrivena podrška opozicionim političkim pokretima i sankcije—upotrijebila za promovisanje arapske demokratije i umjerenosti?”

—*Suzan Saks*. New York Times. 30. jun 2002.

“Nedavno je predsjednik Buš od Palestinaca zahtijevao demokratske reforme. Vašington be trebalo da podrži slične zahtjeve za čitav region. Isuviše dugo je Amerika prihvatila korumpirane i autokratske arapske lidere, tražeći samo da oni zadovolje potrebe Zapada za naftom i da ne prave previše problema Izraelu. Posljedica takvog pristupa je to da veliki broj mladih Arapa danas prije povezuje Sjedinjene Države sa represivnim diktatorima koje one podržavaju na Bliskom Istoku nego sa tolerantnom demokratijom kakvu praktikuju u svojoj zemlji. Islamske terorističke grupe vješto manipulišu njihovim bijesom i očajem.”

—*Uredništvo* New York Times-a. 4. jul 2002.

“Administracija se ne može oslanjati na lokalne lidere koji ne pokazuju nikakvu posvećenost demokratskoj promjeni da upravo oni budu nosioci te promjene. Niti se može oslanjati na sada već diskreditovani mirovni proces kojim bi se prevazišle političke mržnje i kulturna protivreakcija koji potresaju region. Samo će nivo i jasnoća američke posvećenosti demokratskoj promjeni koja nameće izbore partnerima koji to nerado prihvataju smiriti sve fatalniji sukob.”

—*Džim Hogland*. Washington Post. 1. avgust 2002

“Promjene koje vode ka demokratskim režimima u Teheranu i Bagdadu bi pokrenule plimni talas u čitavom islamskom svijetu, baš kao što će promjene u Kini potpuno transformisati Aziju.”

—*Džošua Muravčik*. New York Times. 19. avgust 2002.

“Umjesto toga, trebalo bi da govorimo o tome da ćemo upotrijebiti sve svoje političke, moralne i vojne vještine da podržimo jednu široku demokratsku revoluciju za oslobađanje svih naroda na Bliskom Istoku od tiranije. To je naša stvarna misija, suština rata u kome smo angažovani i prava tema naše nacionalne rasprave. . . . I baš kao što bi demokratska revolucija u Iranu inspirisala Iračane da nam se pridruže u zbacivanju Sadama, nemoguće je zamisliti da bi Iranci tolerisali tiraniju kada bi u Iraku nastupila sloboda. A Sirija bi uskoro pošla istim stopama.”

—*Makl Ledin*. Wall Street Journal. 4. septembar 2002.

“Zato sam ja za invaziju na Irak samo ako mislimo da time možemo dovesti do promjene režima i demokratizacije. Jer ono što je zaista očajnički potrebno arapskom svijetu jeste jedan model koji dobro funkcioniše—jedan progresivni arapski režim koji bi svojim pukim postojanjem predstavljao i pritisak i inspiraciju za postepenu demokratizaciju i modernizaciju širom regiona.”

—*Tomas Fridman*. New York Times. 18. septembar 2002.

Relevantni izvori

iz Karnegi priloga

Posjetite www.ceip.org/pubs ukoliko želite pristup ovim i ostalim publikacijama

Democracy Challenged: The Rise of Semiauthoritarianism (*Izazovi demokratije: Uspon poluautoritarizma*), Marina Ottaway. Carnegie Endowment, biće objavljen u januaru 2003.

Funding Virtue: Civil Society Aid and Democracy Promotion, (*Finansiranje vrline: Pomoć civilnom društvu i afirmacija demokratije*) (Marina Ottaway and Thomas Carothers, editors. Carnegie Endowment, 2000.

Aiding Democracy Abroad: The Learning Curve (*Pomoć demokratiji u inostranstvu: Krivulja učenja*), Thomas Carothers. Carnegie Endowment, 1999.

The Trap of Liberalized Autocracy (*Zamka liberalizovane autokratije*), Daniel Brumberg. *Journal of Democracy*, oktobar 2002.

Democracy Deficit: U.S. Democracy Promotion Efforts In the Arab World (*Demokratski deficit: Naponi SAD-a na afirmaciji demokratije u arapskom svijetu*), Amy Hawthorne. Washington Institute for Near East Policy, biće objavljena 2002.

Nation Building (*Izgradnja nacije*), Marina Ottaway. *Foreign Policy*, septembar/oktobar 2002.

Posjetite novi Carnegie Endowment website:

“Nezaobilazna stanica za korisnike interneta zainteresovane za globalna pitanja.”

—Poslovni informator Dow Jones

***Carnegie Endowment for International Peace* je privatna, neprofitna organizacija koja je posvećena unapređenju saradnje među zemljama i narodima i promovisanju aktivnog međunarodnog angažovanja Sjedinjenih Država. Osnovana 1910. godine, radi nezavisno i posvećena je postizanju praktičnih rezultata. Njeno istraživanje uglavnom obuhvata tri polja: Program globalne politike, Kineski program i Evroazijski program.**